

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Спеціальність: 081 Право

Галузь знань: 08 Право

ОПП «Право»

Освітньо-професійний ступінь:	Фаховий молодший бакалавр		
Статус дисципліни відповідно до навчального плану:	Обов'язкова освітня компонента освітньо-професійної програми «Право» (освітня компонента, що формує загальні компетентності)		
Мова викладання:	українська		
Курс, семестр:	2 курс, 3 семестр		
Семестровий контроль:	залік		
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/кількість годин):	3 кредити ЄКТС /90 годин		
Аудиторні заняття, годин:	Всього	Лекції	Практичні
денна форма:	30	18	12
заочна форма:	–	–	–
Самостійна робота, годин:	Денна форма – 60		Заочна форма – відсутня
Мета навчальної дисципліни:	формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про основні етапи історичного та культурного розвитку України, закономірності українського державотворення, суспільно-політичні й культурні процеси; усвідомлення цінності історичної та культурної спадщини, національної ідентичності, демократичного суспільства, прав і свобод людини; виховання громадянської відповідальності та поваги до історичного минулого й культурного різноманіття України.		
Завдання навчальної дисципліни:	– сформуванню знання про основні етапи, події та закономірності історичного розвитку України від найдавніших часів до сучасності; – розкрити особливості процесів українського державотворення та боротьби за незалежність і територіальну цілісність України; – сформуванню розуміння основних етапів і тенденцій розвитку української культури, її місця в європейському та світовому культурному просторі; – сприяти усвідомленню значення історичної пам'яті, національної ідентичності та культурної спадщини України; – ознайомити з особливостями історичного й культурного розвитку Українського Подунав'я в контексті загальноукраїнських процесів; – формувати повагу до демократичних цінностей, прав і свобод людини, культурного різноманіття українського суспільства; – розвивати здатність осмислювати історичні події та культурні явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та оцінювати їх значення для сучасного розвитку України. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач фахової передвищої освіти повинен: ЗНАТИ: – основні етапи, події та закономірності історичного розвитку України від найдавніших часів до сучасності;		

	– ключові процеси становлення та розвитку української державності; – особливості суспільно-політичного розвитку України в різні історичні періоди; – основні етапи та характерні риси розвитку української культури; – визначні здобутки та постаті української історії і культури; – особливості формування української національної ідентичності та історичної пам'яті; – місце української культури в європейському та світовому культурному просторі; – основні особливості історичного й культурного розвитку Українського Подунав'я. УМІТИ: – характеризувати основні історичні події, процеси та культурні явища в Україні; – визначати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та оцінювати їх наслідки; – аналізувати історичні події та культурні явища в контексті відповідної історичної епохи; – працювати з історичними джерелами, навчальною та науковою інформацією; – порівнювати історичні процеси та культурні явища різних періодів; – аргументовано висловлювати власну позицію щодо історичних подій і явищ; – пояснювати значення історичної пам'яті, культурної спадщини та національної ідентичності для сучасного українського суспільства; – застосовувати набуті знання для осмислення сучасних суспільно-політичних і культурних процесів в Україні.
Компетентності:	ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі у сфері правничої діяльності або у процесі навчання, застосовуючи норми права, юридичні механізми та практичні навички професійної діяльності в умовах певної невизначеності. ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Результати навчання:	РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти:	Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до встановлених критеріїв за кожним видом навчальної діяльності: 1. Оцінювання роботи на семінарських (практичних) заняттях (максимум 30 балів: 5 занять × 6 балів): 6–5 балів: здобувач бере активну участь у занятті, виявляє глибокі знання навчального матеріалу, правильно характеризує історичні події, процеси та культурні явища, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, аргументовано та логічно висловлює власну думку;

4–3 бали: здобувач добре володіє навчальним матеріалом, правильно характеризує основні історичні події, процеси та культурні явища, але допускає окремі неточності або потребує уточнень; причинно-наслідкові зв'язки встановлює переважно правильно;

2–1 бал: здобувач володіє навчальним матеріалом фрагментарно, на запитання відповідає переважно за допомогою навідних запитань викладача, допускає суттєві помилки у характеристиці історичних подій, процесів і культурних явищ та має труднощі з установленням причинно-наслідкових зв'язків;

0 балів: здобувач відсутній на занятті без поважних причин, демонструє повне незнання теми або відмовляється відповідати.

2. Оцінювання самостійної роботи (максимум 20 балів: 9 завдань, з них 7 завдань × 2 бали та 2 завдання × 3 бали):

Завдання, що оцінюються максимально у 2 бали:

2 бали: завдання виконано повно і правильно; здобувач розкриває зміст історичних подій, процесів і культурних явищ, формулює обґрунтовані висновки;

1 бал: завдання виконано частково, допущено окремі помилки або неточності, матеріал розкрито неповно;

0 балів: завдання не виконано, його зміст не відповідає поставленому завданню або виявлено порушення академічної доброчесності.

Завдання, що оцінюються максимально у 3 бали:

3 бали: завдання виконано повно і правильно; здобувач демонструє ґрунтовне розуміння історичних подій, процесів і культурних явищ, установлює причинно-наслідкові зв'язки та формулює обґрунтовані висновки;

2 бали: завдання виконано в цілому правильно, але допущено окремі неточності, причинно-наслідкові зв'язки або висновки розкрито недостатньо повно;

1 бал: завдання виконано частково, матеріал викладено фрагментарно, допущено суттєві помилки;

0 балів: завдання не виконано, його зміст не відповідає поставленому завданню або виявлено порушення академічної доброчесності.

3. Оцінювання індивідуального завдання (ІНДЗ) (максимум 20 балів):

18–20 балів: тема повно й ґрунтовно розкрита, матеріал викладено логічно, використано належні джерела, висновки обґрунтовані; захист упевнений та аргументований.

14–17 балів: тему розкрито правильно, але є окремі неточності; висновки загалом обґрунтовані, під час захисту відповіді переважно правильні.

10–13 балів: тему розкрито частково, наявні суттєві неточності, висновки недостатньо обґрунтовані; під час захисту продемонстровано поверхове розуміння матеріалу.

0–9 балів: тема не розкрита або робота не відповідає вимогам; здобувач не орієнтується в її змісті; робота не виконана або порушено академічну доброчесність.

4. Оцінювання модульного контролю (МКР) (максимум 10 балів):

9–10 балів – завдання виконано повно і правильно, здобувач демонструє системне розуміння навчального матеріалу, надає повні, логічні та аргументовані відповіді.

7–8 балів – завдання виконано в цілому правильно, здобувач добре володіє навчальним матеріалом, однак допускає окремі неточності або недостатньо повно обґрунтовує відповіді.

4–6 балів – завдання виконано частково, здобувач демонструє знання основних положень навчального матеріалу, однак допускає суттєві помилки та надає неповні відповіді.

0–3 бали – виконано лише окремі завдання, відповіді містять суттєві помилки та свідчать про недостатнє засвоєння навчального матеріалу, або модульну контрольну роботу не виконано.

5. Умови отримання оцінки без додаткових випробувань (без складання заліку): відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання, підсумкова оцінка з дисципліни складається зі стартової складової (максимум 80 балів) та залікової складової (максимум 20 балів). Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають стартову рейтингову оцінку 60 і більше балів, можуть отримати відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань (без складання заліку). Зі здобувачами, які виконали умови допуску, але набрали менше 60 балів, або тими, хто бажає підвищити свій рейтинг, проводиться залік (максимум 20 балів).

Приклад розрахунку рейтингової оцінки:

здобувач освіти отримав:

35 балів – за роботу на семінарських заняттях;

11 балів – за самостійну роботу;

13 балів – за ІНДЗ;

9 балів – за МКР.

Разом: $35 + 11 + 13 + 9 = 68$ балів.

Оскільки здобувач набрав 68 балів (60 і більше), він може отримати підсумкову оцінку 68 балів без складання заліку. Якщо здобувач бажає підвищити рейтингову оцінку, він може складати залік.

6. Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю – заліку (максимум 20 балів)

Залік оцінюється так:

18–20 балів: здобувач демонструє системні знання з історії та культури України, повно й аргументовано відповідає на питання, правильно характеризує історичні події, процеси та культурні явища, встановлює причинно-наслідкові зв'язки.

14–17 балів: здобувач добре володіє матеріалом, відповіді правильні, але недостатньо повні; допускає окремі неточності у характеристиці історичних подій і культурних явищ.

10–13 балів: матеріал засвоєно частково, відповіді неповні, наявні помилки у висвітленні історичних подій, процесів та явищ культури.

0–9 балів: знання матеріалу недостатні, відповіді містять суттєві фактичні помилки або відсутні.

7. Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності (заохочувальні бали): заохочувальні бали нараховуються понад обов'язкові види навчальної роботи та не включаються до основного розподілу балів із дисципліни.

Додаткові бали можуть нараховуватися:

– за рішенням циклової комісії – за участь у наукових гуртках, конференціях, семінарах, круглих столах, олімпіадах і конкурсах; підготовку наукових публікацій, тез доповідей; виконання творчих і пошукових завдань поза межами навчального плану;

– за рішенням викладача – за систематичну та зразкову навчальну роботу, виконання завдань підвищеної складності й додаткових проєктів, опрацювання додаткового матеріалу, систематичне відвідування занять, якісне ведення конспекту та активну участь у консультаціях.

Заохочувальні бали додаються до результатів поточного контролю. При заліковій формі контролю загальна сума обов'язкових і додаткових балів до підсумкового контролю не може перевищувати 89 балів. Оцінка «А» (90–100 балів) не може бути отримана лише за рахунок бонусних балів.

	Одне наукове, творче чи інше досягнення може бути враховане для нарахування додаткових балів лише з однієї навчальної дисципліни.
Зміст навчальної дисципліни:	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ Тема 1. Українські землі від найдавніших часів до утворення Русі-України Давнє населення території України. Античні держави Північного Причорномор'я. Слов'яни. Особливості історичного розвитку Нижнього Придністров'я та Подунав'я. Тема 2. Русь-Україна та Галицько-Волинська держава. Українські землі у XIV–XVI ст. Політичний і суспільний устрій Русі. Галицько-Волинська держава. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського. Придунайські землі в середньовічний період. Тема 3. Українське козацтво та становлення козацької державності у XVI–XVIII ст. Запорозька Січ. Національно-визвольна війна середини XVII ст. Українська козацька держава. Гетьманщина. Правобережна Україна. Ліквідація автономних інституцій. Тема 4. Українські землі наприкінці XVIII–XIX ст.: імперська доба та українське національне відродження Українські землі у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій. Суспільно-політичні та соціально-економічні процеси. Український національний рух. Українське Подунав'я та російсько-турецькі війни. Тема 5. Україна у першій половині XX ст.: боротьба за державність, радянська модернізація та Друга світова війна Українська революція 1917–1921 рр. Українські державні утворення. Україна у 1920–1930-х рр. Голодомор. Репресії. Україна у Другій світовій війні. Історичні процеси в Українському Подунав'ї. Тема 6. Україна від повоєнного періоду до сучасності Україна у 1945–1991 рр. Відновлення незалежності України. Державотворчі та суспільно-політичні процеси після 1991 р. Європейська інтеграція України. Російсько-українська війна та боротьба за державний суверенітет і територіальну цілісність України. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ Тема 7. Українська культура від найдавніших часів до кінця XVIII ст. Витоки української культури. Культура Русі-України та Галицько-Волинської держави. Культурні процеси XIV–XVI ст. Козацька культура. Українське бароко. Тема 8. Українська культура XIX – початку XX ст.: національно-культурне відродження Особливості українського національно-культурного відродження. Розвиток освіти, науки, літератури та української мови. Театральне,

	музичне й образотворче мистецтво, архітектура. Діяльність української інтелігенції та культурно-просвітницьких товариств. Формування української національної ідентичності. Тема 9. Українська культура XX – початку XXI ст. та культурна спадщина Українського Подунав'я Культура доби Української революції. «Розстріляне відродження». Культура радянської доби та української діаспори. Культурні процеси незалежної України. Культурна спадщина та етнокультурне різноманіття Українського Подунав'я. Збереження культурної спадщини в сучасних умовах.
Пререквізити:	базові знання з історії України, всесвітньої історії та української культури, набуті на попередніх рівнях освіти; загальне розуміння основних історичних понять, подій і процесів; навички роботи з навчальною та довідковою інформацією.
Постреквізити:	знання, набуті під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України», є основою для подальшого опанування дисциплін «Історія держави та права України», «Теорія держави і права», «Основи філософських знань», «Конституційне право України». Розуміння історичних процесів українського державотворення, суспільно-політичного та культурного розвитку сприяє усвідомленому засвоєнню змісту зазначених освітніх компонентів.
Інформаційне забезпечення:	Основна література: 1. Ілюстрована історія державотворення та культури України : підручник / М.В.Лазарович. Т. 1. Тернопіль : ЗУНУ, 2025. 590 с. 2. Ілюстрована історія державотворення та культури України : підручник / М.В.Лазарович. Т. 2. Тернопіль : ЗУНУ, 2025. 692 с. 3. Історія та культура України : навч. посіб. / упоряд. П.О.Бідзіля, С.С.Дідик, К.А.Касаткіна. Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. 156 с. 4. Історія та культура України : навч. посіб. / Т.Ю.Герасимов, А.Б.Пономаренко, Т.І.Сідлецька. Частина І. Вінниця : ВНТУ, 2025. 207 с. 5. Історія та культура України: курс лекцій : навч. посіб. / укладач С.М.Косяк. Черкаси : ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2024. 202 с. 6. Історія та культура України : підручник / М.Лазарович. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 731 с. 7. Історія України : навч. посіб. / В.І.Танцюра, С.М.Куліш, О.О.Пересада. 2-ге вид., доп. Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2020. 536 с. Додаткова література: 1. Історія України. Візуалізований посібник / Н.Харківська, Н.Морозова, Я.Егве. Харків : Видавнича група «ОСНОВА», 2021. 136 с. 2. Історія України: стислий виклад : посібник для підготовки до іспиту іноземців, осіб без громадянства, які мають намір бути прийнятими до громадянства України. Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2024. 258 с. 3. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Історія та культура України» / С.М.Косяк. Черкаси : НУЦЗ України, 2025. 232 с. 4. History of Ukrainian Culture : Lecture notes / Dmytro Nefodov. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2022. 244 с. 5. Південна Бессарабія (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.) : навчально-методичний посібник / Л. Ф. Циганенко, О. М. Лебеденко, А. В. Дізанова та ін. ; за ред. Л. Ф. Циганенко. Ізмаїл : СМІЛ, 2011. 246 с.

	6. Джерела історії Південної Бессарабії (з давніх часів до кінця XIX ст.) / упоряд. О. М. Лебеденко, Л. Ф. Циганенко та ін. ; відп. упоряд. Н. О. Гончарова. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2013. 191 с. 7. Українське Придунав'я у світлі гуманітарних досліджень : колективна монографія / за заг. ред. І. Г. Верховцевої. Ізмаїл : СМІЛ, 2015. 230 с. Інформаційні ресурси 1. Енциклопедія Сучасної України URL: https://esu.com.ua/ 2. Електронна бібліотека «Чтиво» URL: https://chtyvo.org.ua/ 3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: https://www.nbuv.gov.ua/ 4. Інститут історії України НАН України URL: https://history.org.ua/uk
Матеріально-технічне забезпечення:	Технічне та програмне забезпечення: сучасні навчальні аудиторії з комп'ютерною та презентаційною технікою, доступом до мережі Інтернет; ліцензійний пакет MS Office (Word, PowerPoint) та сучасні інформаційні технології. Інформаційно-методичне забезпечення: доступ до електронних бібліотек, репозитаріїв закладів освіти та наукових установ, навчальних і наукових видань з історії та культури України; навчально-методичні матеріали з дисципліни. Системи дистанційного навчання: наявність електронного навчального курсу на платформі Google Classroom ПрАТ «ВНЗ «МАУП», електронного силабусу, матеріалів лекцій, презентацій, завдань для семінарських занять, самостійної роботи та виконання індивідуального навчального завдання.
Інформація про науково-педагогічного працівника (з фото)	 Нестерова Ольга Валентинівна Викладач циклової комісії з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін Придунайського фахового коледжу ПрАТ «ВНЗ «МАУП», спеціаліст вищої категорії Контакти викладача: E-mail: nesterova_ov75@ukr.net Моб. телефон (Viber/Telegram): (097)-167-68-80